

LAITOS

Turku

Åbo Akademin Kulttuurihistoriallinen laitos kerää tietoja, jotka koskevat eräiden hyönteisten kansanomaisia nimityksiä ja kansanomaisia käsityksiä samoista hyönteisistä. Tämä kyselykaavake koskee

LEPPÄKERTTUA (=LEPPÄPIRKKOA, LEPPÄTERTTUA).

Leppäkertun väri voi olla joko punainen tai punakeltainen mustine pilkkuineen. Sitä kutsutaan m.m. nimillä: Leppäkerttu, leppäpirkko, leppäterttu, leppätiiru, leppäkerppu, leppäkilkka, leppälintu, punakerttu, punamaija, kultakännä ja useilla muilla kansanomaisilla nimityksillä. Sen pitäisi esiintyä yleisesti suurimmassa osassa maamme. Jos sitä pitelee kädessä tapaa se jättää kellertävää eritettä.

Älkää unohtako liittää vastauksen yhteyteen tietoja siitä mihin paikkakuntaan (pitäjään, kuntaan, kylään) kertomukseenne viittaavat ja samalla ilmoittanette myös täydellisesti nimenne ja osoitteenne.

Turussa,

HELMER TEGENGREN

professori

1. Löytyykö paikkakunnallanne leppäkerttuja? Miksi te niitä nimitätte? (Jos paikkakunnallanne esiintyy useita nimityksiä, mainitkaa jos mahdollista mikä nimityksistä on tavallisin.) Onko aikaisemmin tunnettu useampia leppäkertun lajeja? Mitkä olivat eri lajien eroavaisuudet? Onko mustien pilkkujen lukumäärällä ollut tässä jokin merkitys? Onko väri merkinnyt jotakin lajien erittelyyn? Oliko kaikilla lajeilla sama jo mainitsemanne nimi?
2. Voitiinko leppäkerttua käyttää eräiden tautien ja kipujen parantamiseen? Mitkä taudit ja kivut se voi parantaa? Kuvaile miten silloin meneteltiin.
3. Onko ollut jokin käsitys siitä, mistä leppäkerttu on kotoisin? Onko tehty joitakin muita huomioita sen elämästä?
4. Onko luultu, että leppäkertulla on jotakin tekemistä kirkon kanssa? Millä tavalla? Onko leppäkertun nimi liitetty jonkun kirkollisen nimen yhteyteen? Minkä nimen yhteydessä se esiintyy? Onko leppäkertun nimi mainittu karjan yhteydessä? Onko se liitetty jonkun kasvin yhteyteen? Onko semainittu jonkun muun esineen tai asian yhteydessä?
5. Luultiinko, että leppäkerttu voi ennustaa tulevia tapahtumia? Ennustiko se tulevia ilmoja? Arveltiinko sen ennustavan muita asioita? Onko leppäkertun yhteydessä esiintynyt muita merkityksiä?
6. Onko leppäkertun kellertävällä eritteellä ollut jokin erityinen merkitys? Voitiinko sitä käyttää parannuskeinona eräisiin tauteihin ja kipuihin? Mitä kipuja sillä voitiin parantaa? Onko tällä eritteellä ollut jokin erityinen kansanomainen nimitys? Onko erite mainittu esimerkiksi voin tai kirnuamisen yhteydessä?
7. Löytyykö paikkakunnallanne muutamia sanontatapoja ja loruja tai muita vastaavia, jotka koskettelevat leppäkerttua? Mainitkaa kaikki tuntemanne sanontatavat ja lorut! Tarkoittivatko nämä kaikkia leppäkertun lajeja?
8. Kertokaa kaikki tietämänne kansanomaiset käsitykset, jotka koskevat leppäkerttua!